

Josep Laporte i Salas

(18.03.1922 - 15.02.2005)

Ramon Margalef, Jordi Sans i Sabrafen,

Josep Laporte... En molt poc temps la mort ha colpit molt durament la Secció de Ciències Biològiques de l'Institut d'Estudis Catalans, però, a més, el sobtat traspàs de Josep Laporte ha representat per a tots nosaltres i per a la nostra Institució la irreparable pèrdua d'un president exemplar que, en poc més de dos anys de mandat, havia aconseguit l'assoliment d'objectius extraordinàriament importants per a l'Institut d'Estudis Catalans. No és el moment adequat per a fer un balanç acurat d'aquest destacadíssim i, malauradament, curt lideratge, però cal citar com a fites més rellevants la ràpida recuperació d'un clima d'harmonia a la nostra Institució, el rigor i la transparència en la difícil gestió econòmica i l'assoliment d'una millor visibilitat i presència de l'Institut d'Estudis Catalans en molt diversos àmbits d'actuació (grups polítics del Parlament de Catalunya, universitats dels Països Catalans, estructura científica de la recerca catalana).

Cal citar dos dels temes que més havien preocupat el nostre president en el curs del seu mandat. I cal citar-los perquè en els dos àmbits s'han obtingut resultats molt positius, fruit, una vegada més, de la «feina ben feta» que ha caracteritzat sempre, al llarg de la seva plena, intensa i fructífera vida, Josep Laporte. El primer d'aquests temes ha estat l'econòmic i, molt en particular, el relatiu al finançament regular de la nostra institució, tema cabdal per a poder elaborar un pressupost suficient i estable que assegurí el funcionament regular de l'Institut. Molt recentment s'han produït notícies molt positives: el pagament del deute del Ministeri de Foment, l'increment de les aportacions del Govern de l'Estat i, sobretot, l'augment, molt important, de les aportacions del Govern de la Generalitat de Catalunya vinculat a la implementació del contracte programa. No cal dir que tots aquests espectaculars resultats, que van permetre l'elaboració d'un pressupost expansiu per a l'any 2005, que va ser aprovat pel Ple el passat dia 31 de gener, van ser en molt bona part producte del prestigi, capacitat de gestió i abrandada dedicació del nostre president.

Un altre àmbit d'especial preocupació per a Josep Laporte durant el curs de la seva presidència, ha estat el de la nostra llengua, el seu ús social i la seva unitat. També en aquest àmbit s'han produït resultats positius i esperançadors. Cal citar com a fets destacats l'elaboració i publicació de la declaració institucional de l'Institut d'Estudis Catalans *L'ús social de la llengua catalana*, que va obtenir un ampli ressò, difusió i acceptació. I en el tema de la unitat de la llengua, un altre motiu d'especial preocupació del president Laporte ha estat, com a fet molt positiu, la recent declaració per unanimitat de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua acceptant la unitat lingüística. Cal recordar en aquest àmbit l'exquisida prudència i habilitat amb què el president Laporte va conduir les relacions amb l'esmentada Acadèmia, sempre amb estreta col·laboració i acord de la Secció Filològica i el seu president Joan Martí.

No és aquest el moment oportú per a comentar amb detall l'extraordinari currículum del nostre president, ple a vessar no tan sols de mèrits científics i acadèmics, sinó també d'una extraordinària i incansable tasca de servei al país i a les seves institucions més representatives. Permeteu-me, no obstant això, que en aquest breu parlament faci menció de quatre escenaris en els que vaig tenir ocasió de compartir projectes i, en algunes ocasions, també responsabilitats, amb el president Laporte. En tots aquests escenaris vaig tenir el gran privilegi de fruit de la seva confiança i la seva cordial amistat.

El primer d'aquests escenaris és el de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i de Balears. Josep Laporte en va ocupar la presidència en el període 1970-1974. Deixant a banda la seva valuosa gestió al front de la Institució, el president Laporte, aglutinant les inquietuds d'alguns col·lectius i aprofitant les petites esclatxes de tolerància de la dictadura franquista en aquella època, va posar en marxa l'elaboració del *Vocabulari mèdic*, una eina molt necessària per als metges catalans. La seva primera edició va ser publicada l'any 1974. Josep Laporte en les paraules inicials de la seva presentació deia: «Una de les més grans satisfaccions —meva i de la Junta de Govern tota— de la nostra gestió a l'Acadèmia és, sense cap dubte, l'haver culminat una tasca empresa fa ja uns tres anys: la preparació i edició d'aquest *Vocabulari mèdic*», i finalitzava aquest text amb les paraules següents: «En presentar el nostre *Vocabulari* m'és plaent de regraciar tots aquells que han contribuït a la seva realització i d'oferir-lo a tots els estudiosos que el puguin necessitar, amb l'esperança que, malgrat les seves evidents limitacions, sigui un pas més en el difícil camí de la normalització de l'ús de la nostra llengua.» El camí va ser i segueix sent difícil, però en el camp de les ciències mèdiques l'elaboració de les dues edicions del *Vocabulari mèdic* van ser una eina útil i, sobretot, una important llavor que va fructificar en l'extraordinària i valuossíssima elaboració del *Diccionari enciclopèdic de medicina*, projectada i portada a terme en el curs de les presidències de l'Acadèmia que van succeir a Josep Laporte: Josep Alsina i Bo-

fill, Oriol Casassas, Màrius Foz, Gonçal Lloveras i Joaquim Ramis. Cal destacar en aquesta important realització la meritíssima tasca de direcció i coordinació que va assumir personalment el nostre benvolgut col·lega Oriol Casassas en la primera edició del *Diccionari*.

El segon escenari és el de la Universitat Autònoma de Barcelona. Josep Laporte en va ser el rector, el meu rector, en el període 1976-1980. En aquests difícils però esperançadors anys de la transició, el rector Josep Laporte va saber conduir amb fermesa, però al mateix temps amb gran habilitat i esperit de diàleg, la Universitat Autònoma de Barcelona en la direcció dels objectius del Manifest de Bellaterra (cap a una universitat autònoma, catalana i democràtica) com havia defensat amb vehemència l'any 1975 en l'històric Claustre de l'Autònoma. Durant aquests anys que van coincidir amb peripècies administratives de la meua carrera universitària no em va faltar mai el bon consell i el suport del rector Laporte. La Universitat Autònoma de Barcelona ja no va ser la mateixa després del pas de Josep Laporte pel seu rectorat. El camí en la direcció dels abrandats objectius del Manifest de Bellaterra ja s'havia iniciat i en cert sentit ja va ser un camí sense retorn...

Quan el nostre president va deixar el rectorat de l'Autònoma (1980) va ser per iniciar la seva llarga i fecunda trajectòria en el Govern de la Generalitat de Catalunya: conseller de Sanitat i Seguretat Social (1980-1988), conseller d'Ensenyament (1988-1992) i Comissionat d'Universitats i Recerca (1992-1995). Durant aquests anys de la màxima responsabilitat política de Josep Laporte en àrees tan vinculades a la meua activitat acadèmica i professional, els meus contactes amb el nostre president van ser freqüents i per a mi sempre enriquidors.

El tercer escenari de la meua relació personal més estreta amb Josep Laporte va ser el de la Reial Acadèmia de Medicina. En va ocupar la presidència l'any 1993 i la va deixar l'any 2002 en ser elegit president de l'Institut d'Estudis Catalans. La seva tasca al front de la Institució va ser, com era d'esperar, molt destacada. En primer lloc, en va canviar el nom: de «Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona» a «[...] de Catalunya» i va posar els mitjans perquè aquest canvi no fos només semàntic, a través de l'elecció de nous membres de mèrit rellevant que visquessin en diverses àrees geogràfiques del Principat fora de l'àrea metropolitana de Barcelona. Des del punt de vista científic i acadèmic va posar en marxa l'organització de col·loquis i reunions anuals per debatre temes rellevants i d'actualitat de la medicina i de les humanitats mèdiques. Des del punt de vista de la gestió i l'economia va crear la Fundació Pere Virgili i va obtenir el finançament necessari per a realitzar les obres de restauració del noble edifici, veí nostre.

Un altre objectiu del president Laporte al front de la Institució va ser el de la reforma i modernització de la *Revista de la Reial Acadèmia*. Josep Laporte em va demanar que n'assumís la Direcció. La resposta, atesa la persona que em feia la petició, no podia ser

altra que la positiva. De comú acord vàrem elaborar un projecte de continguts basats en les activitats científiques tingudes a la Institució, en la seva absoluta catalanització i en una acurada edició. El projecte va reeixir i avui dia la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya compta amb una revista que és un digne exponent de les seves activitats acadèmiques.

El quart i últim escenari de la meva estreta relació personal amb Josep Laporte ha estat el de l'Institut d'Estudis Catalans. Ja m'he referit abans breument a la magnífica tasca portada a terme pel nostre president. Per a mi, des del punt de vista personal, ha estat un autèntic i enriquidor regal haver tingut una relació tan estreta amb Josep Laporte en els últims dos anys i escaig en diverses activitats relatives a la nostra Institució i en les tasques del Consell Permanent.

Josep Laporte, et trobarem a faltar, et trobaré a faltar... Quedi com a consol el pensament que el nostre president va tenir la mort que desitjava: en plena lucidesa, sense dolor i en un acte de servei al país al Palau de la Generalitat. Que el record de la seva vida i la seva figura sigui un permanent exemple, per a nosaltres i per a les noves generacions, de servei al país, a la seva llengua, a la seva cultura i a les seves institucions.

Text llegit pel senyor Màrius Foz i Sala en el Ple del dia 28 de febrer de 2005